

Ásatás Előszállás—Bajcsihegyen.

Szemle 1931. évfolyamának 6. számában (6. l.) jelentettük, hogy az előszállási uradalomhoz tartozó Ménesmajorban Bajcsihegynek nevezett részén a vasut mentén végzett földmunkálatok közben avar sírleletekre találtak. Az összegyűjtött leleteket az uradalmat birtokló zirci apátság engedélyével a székesfehérvári múzeum kapta meg és ugyanekkor megengedte azt is, hogy a földmunkálatokat átkutatva meggyőződhessünk: vannak-e esetleg még bolygatatlan sírok. Az engedélyezett ásatást 1931 aug. havában akartuk megkezdeni. A gazdasági viszonyok akkor ezt nem engedték meg és csak 1933-ban nyílt alkalom tervünk kivételére. A munkálatokat aug. 21-én kezdtük meg és 26-án fejeztük be. Az ásatásnál jelen voltak Marosi Arnold, a székesfehérvári múzeum igazgatója, és Lencsés József altisz, az antropologiai anyag szemmeltartására a Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztálya megbízásából Dr. Apor László, egyetemi asszisztens. Munkásokat, naponként négyet, a zirci apátság volt szives adni. Vendégszerető ellátást, az ásatás színhelyére való kiutazáshoz szükséges fogatokat az uradalmi jószágkormányzóság kedves előzékenysége biztosította. A szives támogatásért jötevőink fogadják hálás köszönetünket.

A munkát a vasútvonaltól keletre fekvő magaslaton kezdtük a vasúttal párhuzamosan a 382 vasuti szelvény tájékától a hercegfalvi állomás felé huzódó kutatóárokkaival. Sírra csak a harmadik napon akadtunk, Ezután már szerencsésebbek voltunk és a keleti részen összesen 8 sirt sikerült feltárnunk.

1. sír. Fekvése a vasuti töltés szélétől befelé 1·10 m, a 382. sz. szelvény ductól, illetőleg 11/32 sz. áramvezető ductól északfelé 27·40 m. Mélysége 1·90 m. Mellékletek: a jobb combnál vasnyomok gyűrűszerűen hajlott maradvánnyal, a medencénél vascsat töredéke, a bal felsőkarnál mállott agyaggolyó lyukkal, a ballábnál agyagbögére nyaka alatt és közepén körben futó barázdák, a fejnél sertécsont. A fej egészen, a hosszcsontok csak részben voltak megmenthetők.

2. sír. Távolsága az előbbbitől 1·50 m, mélysége 1·90 m. A jobb lábfejnél agyagbögére: színe fekete, szájeremén haránt barázdák, felületén szabálytalan hullámvonalas szalag, mag. 13·4, szájb. 11. cm. Az eléggé ép csontváz koponyája a medencén feküdt. Sertéscsomb is volt a sírban.

3. sír. Távolsága az előbbbitől 5 m, mélysége 1·95 m. A ballábnál vöröses színű bögére, füle hiányzik; a medence tájon

lemezes vastöredékek karikákkal, bronzlemezdarabok lyukkal áttört visszahajtott széllel, vaskés (a sírban megmérve 10 cm); a jobb karon bronzkarperec; a balválnál agyagorsógomb, felületén barázdák; a nyaktájon fülbevalók, bronzkarikák, egy csomó dinnyemag-alakú gyöngyszem üvegből. A csontvázból csak a koponyatető volt megmenthető.

4. sír. Távolsága az előbbitől 2,5 m, mélysége 2 m. A ballábnál fekete bőgre: nyaka alatt és hasán hullámvonal, lejjebb körkörös barázdák, mag. 13, szájb. 11. cm.; medencénél vascsat, vaskés; a jobb kéznél vaskarika; a fejnél két bronz fülbevaló. A csontvázból csak a koponya használható.

5. sír. Távolsága 1,5 m, mélysége 2 m. A jobb lábfejnél kisebb fülesbőgre töredéke, színe pirosás, a balkézen pántos gyűrű, a két karon egy-egy karperec, a balválnál orsógomb barázdákkal, a nyaktájon függők és egy csomó dinnyemag-alakú gyöngyszem üvegből. A csontváz teljesen korhadt volt.

6. sír. Távolsága 3 m, mélysége 1,95 m. Melléklete állatcsont, a csontvázból a koponya használható.

7. sír. Távolsága 2,5 m, mélysége 1,95 m. Az igen korhadt csontváz mellett sertéscsont, a jobb vállnál agyagorsógomb, a bal medencén vascsat maradvány.

8. sír. Távolsága 1 m, mélysége 1,85 m. Melléklete: a jobb lábfejnél szép, szabályos alakú szürkés-sárga bőgre, füle hiányzik, rövid nyaka alatt körkörös barázdák, mag. 15, szájb. 9 cm. Csontváza használhatatlan.

Ezen sírok feltárása közben utána néztünk annak is, vajjon a vasutvonaltól nyugatra eső, már föltárt területen, a honnan a korábbi leletek előkerültek, a terület meg nem bolygatott részén nem akadnak-e még sírok. E kutatásunk közben négy sírt sikerült feltárnunk, melyek tartalma folytatva a fenti sorszámot, következő:

9. sír. Mélysége 1,30 m. A korhadt női csontvázból csak a koponya és egyik combcsont volt megmenthető; melléklete a medence táján vascsat, a koponya jobb oldalán nagyobb, balon kisebb bronzkarika.

10. sír. Mélysége 1,60 m. a férfi csontvázból csak a koponya és combcsont volt megmenthető a lábfejnél kisebb, darabokra mállott agyagbőgre, jobb kéznél vaskés töredékei kerültek elő.

11. sír. Mélysége 1,75 m, a teljesen korhadt csontváz mellett melléklet nem volt.

12. sír. Mélysége 1,40 cm, fiatal, melléklet nélküli csontváza teljesen korhadt volt.

Látva a feltárt sírok szegénységét tovább a munkát nem folytattuk abban a hitben, hogy e sírok már a temető szélét jelezték.

Marosi Arnold.